

# Фармерське життя

## THE FARMER'S LIFE

Адреса:  
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.  
Winnipeg, Man., Canada

Виходить кожної середи — Published every Wednesday

Address:  
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.  
Winnipeg, Man., Canada

WINNIPEG, MAN.

WEDNESDAY, JANUARY 28, 1931. No. 4 (304). VOL. VII.

РІК VII. Ч. 4 (304). СЕРЕДА, 28 СІЧНЯ 1931.

### КРИЗА ПРИНЕСЛА ДОДАТКОВІ ЗИСКИ РОБІТНИКИ У ВІННІПЕГУ ГІДНО ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ЛЕНІНА, ЛІБКНЕХТА І ЛЮКСЕМБУРГ

Коли фармери голодують разом з своїми фаміліями і не мають одягатися, канадійські капіталісти збирають свої найбільші жнива зисків.

Хоч десятки тисяч канадійських фармерів зістали зруйновані і доведені до стану жебрацтва цього року через низькі ціни на фармерські продукти, і коли близько пів мільйона голодних безробітних робітників вештаються по вулицях кожного міста в цій країні, то канадійські капіталісти хваляться, що вони мали найбільші жнива зисків в історії. Газета "Файненшіал Пост" з 1-го січня ц. р. пише так:

"Можливо, що багато людей здивується, коли довідається, що дивіденди і бонуси, які канадійські корпорації розділили між своїх шероців в 1930 р., досягнули найвищого рекорду, бо вносять поверх 284 мільйони доларів. Ця сума перевищує в 46 мільйонів доларів ту суму, яку вони виплатили в дивідендах та бонусах за 1929 рік... Місяць грудень 1930 р., як це вже було згадамо передтим, осягнув найвищий рекорд зі всіх поодиноких місяців. Виплачені дивіденди і бонуси в цім місяці вносили 47 мільйонів 921 тисяч 152 доларів, що є 12 мільйонів 149 тисяч 548 доларів більше, як виплачено в грудні 1929 р."

Тут є достаточний доказ, що капіталісти ніяк не потерпіли через теперішню кризу, навпаки, вони досягнули додаткові зиски, голоду і нужди працюючої класи. Одиними, що терплять зараз, є ті, що своєю працею продукують те, що до життя потрібне. Потерпіла корисна класа суспільности, працююча класа!

Отже не жебрайте, але всі домагайтеся, щоб ці мільйони були ужиті на харчі, одяг і помешкання для тих, які випродували це багатство! Організуйтеся в тій цілі, щоб примусити капіталістичних ненажерів віддати здобич! Канадійська Фармерська Ліга Єдності вказує до цього шлях домагання \$1,000 річно чистого доходу для всіх бідних фармерів.

ВІННІПЕГ, 25 січня. — Робітники Вініпегу й околиці вшанували сьогодні пам'яті В. І. Леніна й Карла Лібкнехта та Розі Люксембург масовими мітингами, концерт-мітингами й лекціями, на яких промовці висловили ролі й значіння цих провідників міжнародного революційного пролетаріату в боротьбі робітничої класи з буржуазією і соціал-демократією та вказали на нинішні загострені класові бої в цілм світі в часі найбільшої кризи, яку капіталізм коли переживав, та на успішне будівництво соціалізму в Радянськм Союзі під проводом лєнінської Комуністичної Партії, що виконує заповіти свого великого учителя.

Великий міжнародний робітничий мітинг для вшанування пам'яті Леніна й Карла Лібкнехта та Розі Люксембург відбувся по полудні в Домініон театрі, де промовляли т. Пейнер і Форкін від Комуністичної Партії, тов. Фрід від Ліги Комуністичної Молоді й маленький товариш від Юних Піонерів. Головою святочного мітингу був тов. Симкін.

Вечером відбулися в Українськм Робітничм Домі: у Вініпегу два концерт-мітинги для вшанування семих роковин смерті Леніна, на яких промовляв тов. І. Навізівський. Два концерти влаштовано, як і попередніми неділями, для того, що не всі робітники, які приходять до УРД, можуть

зміститися за один раз. Обидва рази саяла переповнення.

Крім цього, тов. М. Ленартович виголосив два рази лекцію в шкільній салі УРД на тему "Ленін і його наука" для тих робітників, що прийшли пізніше й чекали на скінчення першої програми, і для тих, що вийшли з першого концерту.

Крім Вініпегу, влаштовано концерт-мітинги для вшанування пам'яті Леніна й Карла Лібкнехта та Розі Люксембург в Українськх Робітничх Домах в Іст Килдонан і Ст. Боніфес. У першій місцевості промовляв тов. П. Пилипас, а в другій тов. М. Смит з Трансконі. Обидва промовці були вислані ЦВК ТУРФДім.

### БРИТІЙСЬКА ВЛАДА ЗВІЛЬНИЛА ІНДІЙСЬКОГО ЛІДЕРА ГАНДІ

Нью Делгі, 25 січня. — Віце-король Індії, лорд Ірвін, приказав нині безумовне випущення на волю бувших і сучасних провідників Національного Індійського Конгресу, яких засуджено за протибритійську діяльність. Звільнення з тюрми відноситься тільки до провідників, а не до поверх 50,000 в'язнів, між якими є найбільше робітників і селян. Звільнення з тюрми відноситься в першу чергу до провідника Магатми Ганді, який започаткував горужанський непослух в Індії. Це вказує, що буржуї завжди скорше милосердяться над буржуями, хоч і поборювали себе, як над класою трудящих, які вони ніколи не прощають.

Звільнення має на ціллі розколоти націоналістів, Індії на два або більше таборів. Так звані умірковані націоналісти готові забути свою ворожнечу проти британців та співділати з ними, щоби тільки не допустити робітників і селян Індії до влади. Вони, як впрочім всі націоналісти Індії, мають на ціллі усунути британських вискувачів і самому забрати їхнє місце. Ганді свого часу заявив, що не прийме звільнення, доки уряд не звільнить всіх політичних в'язнів. Тепер всі чекають, чи він цього слова додержить і чи прийме звільнення сам.

Коли повідомлено Ганді, що буде звільнений, він сказав, що не очікував такої ласки від британців.

### БЕНЕТ Є ЗА НАВЧАННЯМ КАДЕТІВ

Оттава, 22 січня. — У прем'єра Бенета була делегация від робітничих реформістичних організацій (В с е к а н а дійський Конгрес Праці, Трейд сінд Лейбор Конгрес). Вони пред'явили йому резолюції ухвалені на недавній річній конференції. Одна з них була щодо вступу і з канадійських шкіл навчання кадетів, а застатити навчанням фізичної культури та урядові грегити, які тепер даються на навчання кадетів, дати на навчання оттаких фізичних вправ. Пан прем'єр сказав, що він буде обговорювати це з своїм кабінетом, але додав, що в навчання кадетів нема нічого військового. Навпаки, він був здивований знати в кадетів "пошану до законів, порядку, дисципліни і горожанства". Розуміється, до панськх законів, панського порядку і панської дисципліни! До організації кадетів втягається синів фармерів і робітників на це, щоби піддержували ці панські закони і порядки, які, як ми знаємо всі, є встановлені для визиску працюючого населення.

### ЩЕ ОДНА ОБІЦЯНКА ПАНА БЕНЕТА СТОДИТЬ НА ПАНСЬКИЙ ПШИК

На днях переїздив через Канаду Дж. Локгард, який був дорадником для китайського націоналістичного уряду в Нанкінґу щодо орудування залізницями. Він заявив, що багато обговорювана позичка срібла до Китаю в висоті одного більйона доларів є дуже неправдоподібна. Нанкінський уряд, якщо позичав би гроші, то тільки частинно на закупно поживи. Головно він позичав би на будову залізниць, доріг, фабрик, майнів і на РЕОРГАНІЗАЦІЮ РІЛЬНИЦТВА. Локгард говорить, що Китаєві не треба купувати поживи, якщо завести би модерне рільництво на степах Маньчжурії. Тоді не тільки вистачало б хліба самому Китаєві, але в роках доброго врожаю Китай мав би хлібці зникати і міг би вивозити на світові ринки.

Канадійський прем'єр Бенет говорив 30 грудня в Ріджайні, що робляється старання позичити Китаєві більшу суму гроша, що канадійський міністер в Японії, пан Марлер, вийхав до Китаю вести переговори для продажі канадійської пшениці в Китаю. Словом, пан Бенет

### НАПАД НА ДЕМОНСТРАЦІЮ У ВЕНКУВЕР.

Панська поліція Венкуверу напала тут 25 січня на робітничу демонстрацію і розбила її, заарештувавши п'ятьох товаришів безробітних, які були на чолі демонстрації. Число демонстрантів сягало кілька тисяч. Проти цих голодних безробітних, які демонстрували проти голоду, міські лани вислали всю поліцію. Безробітні ходять голодні, а на преріях елеватори лопкають від пшениці! Це є панська господарка!

### ПШЕНИЦЯ ПОВАЛИЛА УРЯД ФРАНЦІЇ

Париж, 22 січня. — Уряд прем'єра Стейга упав. Повалила його канадійська і інша пшениця. Стейг хотів загарантувати великим землевласникам та кулакам два-дольову пшеницю на бушлі, помімо того, що ціни хліба по містах є дуже високі, а криза починає загрожувати щораз сильніше по ціллі Франції. Хотів коштам споживачів помогти малій горстці багачів вилізти з довгих наботи кешени. Цього було за багато навіть такому реакційникові, як бувший міністер торгівлі, Пер Флан-

### КРИЗА НА ВСІ ФАРМЕРСЬКІ ПРОДУКТИ

Консервативний уряд пана Бенета виступив був педавно до Канади кільккапачить мільйонів китайських яєць, які спекулянти поживою зложили в холодильні, а тепер в зимі ки-пути на ринки. Це і той факт, що зима лагідна і курі ліпше несутся, спричинило, що зараз є більше яєць на ринку. До цього треба бачити ще й той факт, що через кризу і збідніння працюючої класи мало хто може доплатити собі купити свіжих яєць на ложку. Тому ціни на яйця впади до тако-урини, як ще ніколи перед тим в зимі не були. Годіці курей коло Вініпегу скаражаться, що вони шук не можуть продукувати яйця за ціну від 13 до 19 ц. за дюзин. Це так коло Вініпегу, в яким, будь що будь, є ще ліпший попит на яйця. В Асберті, наприклад, фармери парікають, що яйця ні чому, по 10-15 ц. за дюзин!

### САДІВНИКИ Б. Н. НЕ ХОТЯТЬ ЩЕ ПІДДАТИСЯ

Консервативний уряд Б. К. думав, що так легко вдасться йому знищити організацію садівників, як легко зничив федеральний консервативний уряд Бенета організацію пшеничників, звану гуртуну, віддавши її під опіку банкірів і наставленого ними менеджера МекФарлєнда, який з'яв окремій пулавій агенції продажі, а віддав що продаж в руки спекулянтів пшениці із збожеженої вініпегської біржі. Садівники одностайно переголосували на своїй конференції в Келларі, щоб відкинути спеціальний репорт Іванса, який дораджував усунути кооперативну продаж опочів. Паншак, вони заявили, щоби всі садівники і городники, і члени і члени, були примушені законом продавати через оди-го

### АМЕРИКАНСЬКІ ФАБРИКИ В КАНАДІ.

Американський сенат дістав 23 січня інформації, що американські капіталісти вложили в ріжні фабрики в Канаді суму 540 мільйонів 593 тисяч доларів. Інші американські вклади в Канаді сягають до три з половиною більйона доларів. Взагалі в сучасні американські фабрики вложили поверх півтора більйона доларів.

### БУРЖУІ БРЕШУТЬ І ЗАВЖДИ ПРОБІРХУЮТЬСЯ

Буржуазна преса подає вістку з Москви з 25 січня, що радянська влада має велику надвижку хліба, помімо того, що в 1930 році продано більше пшениці, як коли перед тим від революції. Але ще недавно ця сама буржуазна преса писала, що в Радянськм Союзі "люди голодують", бо уряд мав забрати все збіжжя від селян і вивезти на світові ринки. Як вивіз на світові ринки, то звідкіля надобалося тепер лишки в него? Преса пише про "гудж сорпосес" — величезні лишки! Отже коли ця панська преса брехала, чи тоді, чи тепер, що в Радянськм Союзі голод і пшеничка невадлає, чи тепер, коли пише, що радянці мають "величезні лишки" хліба?

Ця преса подає далі тріонок-но, що радянська влада рішн-ла збільшити засівну площу ярої пшениці з 27 на 44 мільйони акрів землі. І тепер вже виразно говорить, що ЦЕРІ ЗРІСТ ТРЕБА ЗАВДЯЧТИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЮ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА. КАЖЕ, ЩО СЕЛЯНИ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ПЕРЕХОДЯТЬ НА КОЛЕКТИВНІ ГОСПОДАРСТВА. ПЕРЕКОНАВШИСЯ ПРО ГОГО ВІЩІСТЬ ТА БІЛЬШІГО ХОСЕН. Робітничо-селянська влада, пише ця преса, задумує постачати колективам 120 тисяч нових тракторів і 5 тисяч автомобілів, — певне трокі. Так, нехотючи, МУСНІТЬ панська преса признати, що радянці поступають вперед, хоч цілий світ з них насмівався. Але приповідка говорить, що хто сміється останній, сміється найліпше!

### КООПЕРАЦІЯ НЕ ВИРВЕ БІДНИХ ФАРМЕРІВ З БІДИ І НУЖДИ.

На відбувшійся недавно фармерській конвенції в Келларі ухвалено формувати кооперативні товариства закупна всього, що фармерам потрібно. Ухвалено також, щоби така організація була під одним зарядом, який наглядав би над продажою пшениці і живого скота, тоб то під пулевим зарядом. Це, очевидно, не може нічого істотно бідним і задовженим фармерам, хіба дасть добрі посади кільком реформістам. За якого біса будуть фармери купувати товари, як вони не мають чим податків полатити? Кооперативні товариства але не під панським урядом. Вперед треба мати урив в своїх руках.

### ПАН БЕНЕТ ДБАЄ ЗА БАНКІРІВ НАСАМПЕРЕД

Канадійський прем'єр Бенет говорив 22 січня на балю канадійської торговельної палати (товариство бізнесменів) і заявив, що він не може зробити нічого більше для Канади, бо федеральна скарбниця матиме цього року щонайменше сто мільйонів доларів надобору, а до 1934 року Канада мусить заплатити банкірам около одного більйона доларів дову. Тому він мусить бути осторожний. Але водночас, коли для поліпшення положення в Канаді пан Бенет не має грошей, з Оттави є новинка з 20 січня, що він домінував одного офісера фльоти, командира В. Б. Гайнса, директором "невал інтелеїджене сервіс" — тобто тайної служби для фльоти. Ця "інтелеїджене сервіс" міститься в департаменті національної оборони і має за ціль ВІГНУ! Значить, на збільшення видатків на приготування до війни гроші знаходяться, але на забезпечення бідних фармерів від упадку, а безробітних від безробіття, грошей нема!

### КАМІНЬ ВІВН 10 ОСІБ.

Мадрас, Індія, 24 січня. — В мадрас золоту в Колар обірвався камінь і впа на працюючих робітників та десяткох з них вбив на місці, а п'ятьдесятьох покалічив. Майна Колар знаходиться в провінції Мисоре, Індія.



# СКІЛЬКИ ВОДИ ЗУЖИВАЮТЬ РОСЛИНИ

Не всякий фермер знає, що на випродкування 1-го бушля збіжжя або одного тона сіна потрібно стільки то води. Ця скількість води не є стала, але залежить від умови. Коли є досить вогкості в ріллі, можна випродкувати бушель збіжжя при меншій скількості води, як коли вогкості є менше. А що на західних преріях часто бувають посушливі роки і нема досить вогкості в ріллі, проте є важним знати децю більше про цю справу.

Дослід в цім напрямку робила домініяльна дослідна станція в Свіфт Корент, Саск. Вислід тих дослідів показав, що при сприятливих умовах росту деякі рослини зуживають менше вогкості, як другі.

Показалося, що для продукції одного фунта збіжжя, в цім випадку пшениці, потрібно було пересічно 1,044 фунтів води. На один фунт ячменю треба було пересічно 831 фунтів води. На фунт вівса 745. Соняшник зуживав 386 фунтів води на випродкування 1-го фунта рослинної матерії. Кукурудза тільки 227 фунтів. Бараболі зуживали 263 фунтів води на продукцію одного фунта бараболі. Між дво-річними і більше-річними пастівними рослинами бром грес, вестерн рай грес і альфафага зуживали порівнюуючи більші скількості води в першій році свого росту як в другій. За це в другім і третім році менше. В першій році вони зуживали приблизно 900 фунтів води на продукцію одного фунта рослинної матерії. А вже в наступіючій році тільки половину цю скількості води. Солодка коношина поводилася також так з тою ріжницею, що в другім році вона зуживала ще менше води на свій ріст.

## Буряни сухостійкіші.

Роблено пробн також з трома родами найбільш розповсюджених бурянів. Показалося, що молочій зуживав 212 фунтів води на вирощення одного фунта своєї матерії. Смердячник 522 фунти. Гірчиця 552.

На підставі повизчих чисел виходить, що на 30 бушевий врожай з якра треба би 8,3 кубічних цалів води на одну квадратову стопу. На 50 бушів ячменю з акра треба би 8,7 куб. цалів. На 75 бушів вівса з акра треба би 8,4 куб. цалів.

Десять тонів завшеної кукурудзи з акра маючої в собі 75% вогкості; можна дістати при 5 куб. ц. дощу, а три тони сіна з акра потребувало би аж 11 куб. цалів дощу на квадратову стопу. Значить що в посушливім році сіяні пастівні рослини видадуть більше сіна чи квашених з акра, як при родне сіно з прерії. Та однак пересічна видатність сіна з одного акра прерії не є три тони помімо того, що пересічна скількість дощу в преріях є 15 куб. цалів на одну квадратову стопу. Отже далеко більше, як пониці скількості. Але це вкорочення видатності помімо більшої скількості водних опадів треба пояснити скорим випаровуванням води та тим, що вона спливає в днищі місяця на ріллі. Тому що наприклад на більших дощках (слу) є часами більше, як три тони сіна з одного акра.

## Боротьба за вогкість.

Мабуть не більше, чим сім дюймовою кубічного цалів води лишається на одній квадратній стопі, а інша спливає в діл (слу). Коли не углядити і коли вогні далі на увагу факт, що наші ріллі на преріях є страшною захвалені бурянами, так зробимо, чому наша видатність з акра є так мала та яка боротьба мусить відбуватися між живими рослинами, а бурянами

за цій сім з половиною цалів води в ріллі!

Досвіди показали, що умовини вогкості є найкращі по парині, або по тутешньому “сомерфалов”. Тоді част вогкості з того літа, в якому робимо парину, лишається, як резерва на рік, в яким засіваємо парину. Коли ж засіви мусять обмежитися тільки цією скількістю вогкості, яка лишається для них з потічного року, отже коли нема парини, так тоді всі рослини зуживають чомусь далеко більше воли на продукцію одного фунта своєї матерії. Не досить, що нема в ріллі багате води, до того ще і рослини більше в таким випадку зуживають! Чи не цікаве це? Так само, як говорять, що в часі голоду люди зуживають більше їли!

Коли сіяні пшеницю рік по рокові і не лишати на парину, або не брати під інші рослини ріллі, так пшениця зуживала тоді 1,328 фунтів води на випродкування одного фунта зерна. Іншого року на цім сажу мило вона потребувала вже 1,973 фунтів води. Коли по пшениці сіяно овес, так він на випродкування одного фунта зерна зуживав аж 2,165 фунтів води. Кукурудза по пшениці зуживала аж 553 фунтів води на один фунт своєї матерії. Коли по кукурудзі сіяно пшеницю, вона потребувала 1,758 фунтів води на один фунт зерна. Це є менше, як коли сіяно пшеницю по пшениці.

## Парина дає вогкість.

Цей досвід вказує що помімо твердження, що кукурудза може заступити парину, вона не заступає її щодо скількості вогкості в ріллі, бо всяка рослина потребує певну скількість води і тільки парина, якщо вчасно і добре вироблена та заволочена і завалована, задержує більше вогкості на другій рік. Тому в околицях, де є посушливо, парина остачається як мабуть на довгі роки в працтій.

Але досі показалося, що із всіх водних опадів, парина не задержує в собі більше, як одна до одна третя часть. Ходить про це, що би винайти спосіб законсервувати всю, або при бляно всю воду, яка спаде на парину в формі водних опадів. І над цим власне працюють тепер урядові досвідні стайці та фарми.

Ясно і зрозуміло буде всякому, що де дозволимо рости бурянам на парині, так вони знищать і цю одну п'яту чи одну третю часть вогкості і таку ріллю всеодню, що не лишати на парину. Як вже лишаємо її на пар, так треба вчасно зорати її і не допустити бурянів планово зазеленити на ній. Лише постійно культивувати разом з широкими зубами (длакфут ралові зуби), щоб би винищувати буряни і тримати пар через ціле літо чорним. Тільки такий чорний пар поплатний!

## ПШЕНИЦЯ РІВОРД ДЛЯ ПІВНОЧІ.

Хоч нема ринків ані ціи на цю пшеницю, яка вже знаходиться в Канаді, ріжні представники буржуазних університетів та ріжних шкіл дали працюють над новим відмінним пшениці, яка вдалася б на північних преріях, на яких Маркіз пшениця примерзає. Вони випробували відмінну пшениці Ріворд, яка дозріває шкоро, як Маркіз і тому приносить більше користи. Ріворд є її більш відпорна на сажурку, чим Маркіз. Відмінну Гарнет закінено, бо вона не дає так доброї муки на хліб, як Ріворд.

За минулий рік продалося около 10% менше чужих товарів в Канаді, як за 1929 рік, а менше на 5%, як в 1928 році.

# КАНАДІЙСЬКІ ДИКІ ОВОЧІ

Ріжнородність канадійських малих диких овочів є велика. Деякі малі овочі є досить численні і їх легко збирати. Деякі околиці, в яких такі малі овочі надзвичайно добре вдаються. Канада витрачає річно тисячі доларів на такі ягоди, як наприклад, як “кренберіс” які спроваджують з Кейп Код у східній Канаді, а які можна бачити вдовольно застupati в багатьох місцях Канади каліною (буш кренбері), яка є навіть ліпша якісно, бо має приємніший запах.

## Низька каліна.

Ягоди каліни дозрівають в преріях в місяці вересні між 10 а 20, але деякі хазяйки, які роблять повило з каліни (джелі) або зривають їх на сік, волять зривати каліну, як вона ще трохи незріла, зеленіва. Тоді каліна має краску “кренбері”, що її спроваджують з Нової Скошії.

“Лов буш кренбері” росте на білинах по пісковицях горбочках, часами wraz з борівками або по тутешньому “блю беріс” і коли вповні дозріє, є майже так темної краски, як блюбері. Ця “лов буш” каліна росте в північній Манітобі та по північній Саскечевані в великих скількостях. Індіяни звуть “вартість ягід тої корисної рослини і уживають її ягід від непамятних часів. По північних торговельних точках тримають звичайно бочку або дві тих ягід на зиму. Зривають їх, заки сніг спаде. Мороз робить їх солодкими і тому зривають їх по першій морозі.

Коли на весні сніг стає із таких пісковиц горбочек, всяка тварина, як медведі, віврки, хомячки, ріжні птиці, живляться змерзлим калінами. Однак тоді вони скоро висихають на сонці і потім є вже не добрі для їдн.

## Моховини.

Є ще моховини або ягоди, що ростуть по мочарах на мохах, які є так за великі, як спроваджувати “кренберіс” але трудно їх збирати, бо треба би стояти в студений воді, яка навіть літом на таких мочарах є студена. Однак де це можна робити при поміч лодки чи робурових високих чоботів, там оплатилося би зривати їх. Подібні мохові ягоди ростуть в старім краю в Сокальщині, Бродщині, на Волині і в Поліссю. Населення ріжно їх називає.

## Жовті малини.

По мочарах росте ще так звана жовта малина, яка є також дуже смашна і дуже схожа на малину. Її звуть тут “елов бері”. В північній Манітобі, в околиці Норвей Гавз, є тих ягід більше, як в якій другій околиці. Смак їх солодкий, приємний, а запах відмінний від других їстівних ягід.

## Висока каліна.

Правдива каліна, або “гайбуш кренбері”, це є корисній корчик, який дає гарні овочі-ягоди, відомі майже кожному канадійцеві. Індіяни звати каліну “пембіна” бері. Вона росте всюди по преріях і має в собі деяку скількість медичних складників. Тому “джелі” з неї, чи сік є добрим средством проти перестуди, кашлю, нежитту і т. д.

## Рошення борівок.

З канадійських кущевих дрібних овочів найбільш відомі є борівки або “блю бері”. Останніми часами їх зачали родити на торговельну скалю і деяких місцевостях Канади. Тут зроблено досвід, що коли вчасно на весні, заки ще земля добре не розмерзла та не випала, спалити верхні кущики борівок, вони будуть ліпше

цивсти та матимуть більшу видатність. Спалювати можна, і деякі говорять, що це є ліпше пізно в осенні, але не кожного року, тільки що другий рік. Треба уважати, щоб не випалити за багато. Тільки припалити верхки, а спідня часть корчика повинна зістати ненарушена вогнем. Ще інші говорять, що замість спалювання ліпше є скосити верхки косяю або косаркою, де інші більші корчі не стоять тому на перешкоді.

Корчики борівок всихають верхками сжк чи так. Коли спалити їх, чи скосити, так вони того року не матимуть овочів, але аж на другий. Тому не треба спалювати чи скошувати всі горбки одного і того самого року, але половину одного року, а половину другого. Тоді кожного року має воля овочі-ягоди борівок.

Вони будуть більш і чистіші та ліпше буде зривати їх. Коли верхки не вкоротати вогнем чи косяю, так вони часті стають світлію і цвіти не всі відцвітають на весні та тому нема багате ягід на кущиках. По за це на гниючих сухих верхках кущиків розмножуються ріжні бактерії, які спричинюють шкоду кущикам. Перекопанося, що по кожному таким “вичищенні” була дварази більша видатність ягід та ягоди були далеко більш, як перед випаленням чи скошенням.

## Дикі “грушки”.

Дикі грушки або “саскатун бері” це теж деревце-корчик, який є дуже вартісний і немає сумніву, що прийде час, де його будуть загалом рости в садках так як інші овочеві деревця. Тоді він виродиться в більшій і видатнійшій. Вже нині на досвідних фармах переконанося, що він дуже любить, щоб його добре доглядати і видає багате овочів та ягоди його є тоді більш і смашніші. Його так легко розмножувати.

Вистачить викопати вчасно на весні кусень коріння. Можна копати його і пізно в осені, як листя з него опало. По індіянській ця корисна овочева деревина звалася “Ме-Саск-ату-міна” і з цього англіки зробили саскатун. Назва міста Саскатун походить теж від цього кущика.

## Рошення саскатуна на торговельну скалю.

Не улягає сумнівові, що саскатун можна рости на торговельну скалю, бо його ягоди є дуже смашні та пахучі і мають в собі багате ростиного цукру, який є чистою поживою. Тому всяка тварина, звірята і птиці, пропадають прямо за саскатуном в липні. Деякий вже червоний при кінці червня. Тримай в липні, майже цілий місяць ви знайдете дозрілі ягоди саскатуна. В деяких околицях це навіть в серпні вони є.

На весні ще немає листків на саскатуні, він вже цвіте і вкриває себе цілним квітцями преріями нахучого білого цвіту. Не тільки отже що це поживний корисний корчик, що нам дає добрі здорові овочі, але охоранує наше оточення на весні своїм білим цвітом. Дякую фармері повинні прищипити його рощенню більше уваги, як досі. Головно цікавний і молодий новий зацікавиться цим, бо через шмат це довше жити, як перед старими, які шкідливі і намагаються поць красного та білого на до чогось чогото та чоготчогото, от домагають шкв в байдуванні безрадності...

міни походять, нема потреби, бо кожний знає, що це за приємний дрібний овоч. Так само писати про дикі малини, черниці, ожини і інші є злишнє, бо всі ми про це знаємо, що це корисні рослини.

## БАВОВНА НА УКРАЇНІ

Бавовняк, це рослина, яка росте в теплих країнах тільки. Найбільше ростять її в полудневих стептах Злучених Держав. Радянський Союз хоче упезалежити себе від американської бавовни, за яку він мусить багато платити американським спекулянтам. Дякую пороблено проби садити рослину бавовняка в радянським Туркестані та в Радянській Україні. Ці проби добре випали і зараз на Радянській Україні є п'яни, замість цюгорічних 20,000 гектарів, засадити бавовняком 140,000 гектарів.

Крім Радянської України бавовняк поширено багате в Рад. Туркестані. Так, що за кілька років радянська волоконна промисловість буде мати досить свого власного бавовняного волокна. Тоді гроші, які радянська влада видає шні на закупно бавовни, зужие вона на вліпшення життєвих відносин, щоб зробити їх ще кращими, як вони є зараз.

По кінець п'ятірчки, 1931 року, Рад. Союз готується виростити 48 мільйонів пудів бавовни, силу силенну лену, кенафу і інших волоконних рости.

## ВАРТІСНА СОЛОМА

Джордж Г. Гарісон коло Ст. Пол в Мінесоті заложив собі невелику фабрику, в якій перетворює солому з пшениці, вівса і ячменю на вартісні хемічні продукти, іменно на газ, оливу, відзаразники, оливу на мухи, папір на дах і папір проти вогкості, солом'яний вуголь і фарби та ще деякі вироби. Він говорить, що тон соломи з вівса і пшениці дає 1,600 фунтів нових хемічних продуктів вартості около \$230,00. Коли спалити тон соломи на вогні, зістанеться тільки около 40 фунтів попелу придатного для ріжнихцтва. Найпоплатнійші є дошки для будівельного промислу з соломи, які не перепускають скоро студні ані тепла, отже добре “іспувають”. Коло Ст. Джозеф в Мізурі є велика фабрика таких дощок з соломи, вона є в рухові через 24 години добу. Вона виробляє 125,000 квадратових стіп таких ісуляційних дощок, з соломи.

На кожний фунт пшениці припадає півтора фунта пшеничної соломи, яку фармері забирають з поля, але не вкладають назад через навоження іншими матеріалами, з яких ріллі брала би собі потрібні хемічні складники, забрали із соломою.

## ДЕРЕВО 15 МІЛЬЙОНІВ РОКІВ СТАРЕ.

При роботах коло тарових пісків в Атабасці, Алга, знайдено добре захований в тих пісках несь дерева, яке пересікло нафтою, що її є помімо в них. Дерево добули домініяльні експерти, які копали в пісках для перевезення досвід, чи не можна виставити нафту з них, а дощаний пісок використати на асфальтуванні доріг. Цей знахідкою 40 стіп підтвердилося. Він був поверх 200 стіп догнй. Часть цього дерева привезено до Венкувер, де його показували в приміщенні Чембер оф Комере на публічних Пейпер і Гом. Вони говорять, що оно спочило в тих пісках перед яких 15 до 20 мільйонів років і добре заарвернувалося. Воно чорне як вуголь, але його перетніть добре агати. Воно мусило походити з роду ялиць.

# ВКРАВ ХЛІБ, ЩОБ НАГОДУВАТИ ГОЛОДНУ ФАМІЛІЮ — ЗІСТАВ АРЕШТОВАНИЙ

Всі канадійські елеватори тріцять від пшениці яку спекулянти забрали від фармерів майже задармо.

“К. Пітерсен мав шкв і четверо дітей. Він не міг дістати роботи, вкрав мішок хліба і був арештований поліцією.

В суді він признався до вини. Коли про його обставини сказано поліційному судді, він умовно засудив Пітерсона і висказав своє бажання, щоб якась добродійна інституція вглянула в справу.”

## ПАНСЬКІ ТОРТУРИ У ВЯЗНИЦЯХ

Скільки то буржуазна преса написалася про “бильшовицьку жорстокість”, про те, як жорстоко поводяться більшовики зі своїми політичними в'язнями. Але фактично люди, які звиділи Радянський Союз, а навіть бували в радянських в'язницях, або домах поправи, признають, що це цілком людські інституції, які фактично направляють злочинців та роблять з них корисних суспільству громажан. Ніякої жорстокості нема в них. В'язні вибирають собі свій власний заряд, мають свої бібліотеки і читальні та ріжних вчаться ремеслів. Відомо є загалом, що в'язні, які мають господарство, випускають на живна до дому, щоб помагали жінці і дітям зібратн хліб.

Багато інших людських реформів заведено в радянських в'язницях для переступників. Політичні в'язні не мають позволено брати відпустку, але і над ними, раз вони засуджені на в'язницю, ніякої жорстокості нема, і вони мають право користуватися книжками, читальню, ремеслом і т. д. Нема примусу робити, як кого не засуджено на роботу. В'язні не наймають капіталістам до роботи, як в капіталістичних державах.

## Демократія в зеркалі.

Та чи так є в “демократичних” країнах? От читаємо в “Шікаго Гералд і Екзамінер” з 24. серпня 1930 р., що у в'язниці Джеферсон канті, стейт Алабама, 304-х держави, дозорці вбили єврейського і здорового

Безробіття цієї зими є далеко більше, як попередніми роками. Безробітні робітники мусять бути приготовані триматися солідарно, щоб могли боротися за повне утримання. Вони не сміють ходити по темних закутках вулиць і вмирати з голоду, як собаки або коти без ніякого протесту.

Фармери повинні також організуватися. Вони вже мали добу нагоду переконатися в тому, добре, яке ім приносить іншніша капіталістична система з приватною власністю. Приватна власність добра для капіталістів, бо вона відбирає від фармерів фарми і робить їх своєю власністю.

Робітник в місті голодний і невбраний, бо не може дістати праці. Фармер на фармі працює по 16 годин денно і доробився в шнішній системі того, що робітник в місті, де значить голоду і холоду.

Тільки спільне об'єднання робітників фабрики і робітників ріллі положить кінець паршильній буржуазній системі. Тому єднайтеся і боріться разом, бо ваш ворог є спільний.

чоловіка іменем Маршал, який попав до в'язниці за яесь мале переступство. Він відмовлявся примусової праці, до якої неначе невідаників гонять в американських в'язницях, наймачи в'язні до фабрик для виробу товарів для капіталістів.

За що його “впертість” замучено його на 3 годні до так званої “світ-бакси”. Є це маленька комірична, в яку люди на ледве влязлись. Маршал був великим мужчиною 172 фунтів ваги і він не видержав в тій клітці, в якій нема досць воздуха для kota, не те для людини, тай коли за три годні отворено клітку, знайдено його неживим. Задумився з браку воздуха! Замучили його, значить, “культурні американці” в своїй “демократичній” в'язниці! З цього приводиться якийсь крик, але пазити зацїткують. Лікар може сказати, що Маршал мав слабе серце!

Отже хтож є гірші варвари: більшовики із своїми гуманними в'язницями, які вони навіть не називають в'язницями, а домами горожанської поправи, чи “культурні” американці? Буржуазія завжди є більше жорстова. Головно коли ходять про пімсту над працюючими.

Відомо нам всім, що за останні два роки були великі бунти у всіх американських більших в'язницях. Загинули сотки в'язнів, завдано бунти силою куль. В'язні горіли живцем у вогні торни, яку підпалили, щоб вирватися з неї.

## ЩЕ ОДИН РЕФОРМІСТ ДУРИТЬ ФАРМЕРІВ

Саскатунський професор Свенсон, який уходить за великого економіста, а який їдн за Бенетом на істеріальну конференцію в Лондоні в осені, завізав 25 січня в Саскатуні, що Бенет не додержав своїх обіцянок і не поміг нічого заходів.

Свенсон радив екшкати конференцію з представників філіальних інституцій, зазначив, що інших східно-канадійських бізнесів і з уряди, щоб обговорити положення в преріях. Конференція мала би вирішити цілий ціл на товарн, та взагалі подбати за піддержку життєвого уррні для фармерів. Така конференція, сказав пан професор, буде побажана для успішних реформістських думок та амійан доміри ріжних інтересів доміш. Цілім його сльє, замі є залежний від еско-

ду щодо напівпашви, аніж, піддержки залізничних промисловими і філіальними фірмами еходу.

Сказавши ці ці панові професорів економіст, що він може бути якийсь навіть дуже вчений економіст, не реє. Як не може бути равом вогонь з водою, вовк з козю, а трітій з людеами, так не можуть бути разом класа бізнесуваців з косяюю браніаціями! Такі конференції браніаці і задовженням фармерам та безробітним робітникам нічого не поможуть і в'язні в Канаді вони не усувають, і усе не аж народ праці, коли втратить терпєць!

В західній Канаді є зараз понад 82,000 тракторів і 9,513 комбайнів. Від 1926 до 1930 продано 57,347 тракторів.



# ВСТУПАЙМО ВСІ ДО КАНАДІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ФАРМЕРСЬКОЇ ЛІГИ ЄДНОСТІ

Економічна криза охопила цілий буржуазний світ. Працююча класа несе цілий тягар цієї кризи на своїх плечах, бо організовані капіталісти, які є причиною цієї кризи, відмовляються взяти хоч найменшу частину на свої плечі. Капіталізм в опертій на виласканий працюючої класи, його богом в достатку мук і слези працюючої класи, це для нього сміх.

Дуже помилково думають ті несвідомі робітники і бідні фермери, які вірять, що вининшу кризу можна усунути залізничним парком капіталістичну систему. Вивіз праці працюючої класи капіталістами спричиняє кризу, а за нею ідуть війна, заціди, мук, голод, холод і таке інше. Щоб це все усунути, треба знити цілком капіталістичну систему, а щоб її знити, то працююча класа, робітники міста і робітники рілля, мусять вже раз перестати вірити всяким оборонням капіталістичного ладу, мусять організуватися під проводом комуністичної партії.

про свої справи самі, або з такими людьми, які належать до робітничо-фермерських організацій і які розуміють нашу обстановку та хочуть нам допомогти.

Ще в інших околицях такі мітинги скликала організація ЮФА. Всім відомо, що нашу Альберту полагословив бог "фермерським" урядом під проводом адвоката Бранвілі. В часі минулих провінційальних виборів українські фермери вибрали до парламенту двох українських послів. Думами, що ці люди, які зобов'язалися боронити фермерські інтереси, дійсно стануть провідниками в часі теперішньої кризи. Вони ж покіпчили уверенням та дістали якісь високі дипломи. Окрім того албертійські українці "пописали" і в часі домініяльних виборів. Вибрали на "свого" представника до домініяльного парламенту також українця, посла Дучковича. Є силп, в з ким робити і в що робити, як би тільки ці посли дійсно бачили працюючі для тих фермерів, які їм дали кусок хліба.

По відбутих конференціях бідних фермерів в трьох західних провінціях, по мітінгах, які відбули організатори Фермерської Юніті Ліг, та по вічах, на яких промовляв т. Навізівський, між бідними і задовженними фермерами в преріях велике зацікавлення новою організацією.

Доносять дописувачі, що вже Акції КФЛЕ.

Безсумнівно, що т. Акселсон, організатор Канадійської Фермерської Ліги Єдності дасть звіт про засновання численних Комітетів Акції в околицях, де він мав змогу відбутися віча, а віча відбував там, звідки мав конекції з освітніми організаціями на місці. А що на жаль між говорямими по англійським фермерами нема такої організації, яка мала б свої фермерські дом, проте йому трудно скликати віча в таких околицях. Нема що таїти теж і цього факту, що через фінансові труднощі не легко скликати віча, бо часами годі за салю заплатити, як фермери не мають своєї сали на взір укр. фермерів. Факт, що укр. фермер кинувся раніше до будови своїх власних фермерських домів, є великого значіння і ставить його тепер багато вперед. Та хоч брак, кажемо, відповідного приміщення між бідними фермерами неукраїнцями справа організації КФЛЕ між ними їде повним ходом. Докладом цього є радикальн розмови на конвенції ЮФА в місті Келгарі. Труднощі всілякі. Нічого само не зробиш. Але всяка трудність перемається і ско-ро тільки головний заряд дістане децю фінансів від членства, він зміцнить організацій-

ну роботу, више більше організаторів по фармах і видасть частіше часопис "Фором"

Покинув всіх тих товаришів, які скликають місцеві мітинги і організують КА, просимо не вгавати. Інформації були опісані в часописі, що членом може бути кожний бідний фермер, його жінка або дорослі діти. Річна вкладка є \$2.00 з цього \$1.00 їде до Головного Заряду в Саскатуні, а \$1.00 лишається в місцевого секретаря. Місцеві члени можуть вирішити здобути того долара іншим способом, як готівкою. Можуть також ухвалити менше, як долара на місцеві потреби. Люди, які діляють на школу працюючої класи, розуміється, не можуть бути членами.

Ми розуміємо, що Головний Заряд в Саскатуні має велике членські книжочки і порозуміє лав або вскорі порозуміє лав провінційальним членом ГЗ (ексекутив), а ці розішлють опісля всім тим, які на вічах вписалися до КА.

До "Фарм. Життя" звертається багато товаришів за блискучими інформаціями. Давати такі інформації є обовязком ГЗ в Саскатуні і тому проситься всіх товаришів звертатися впрям до адреси КФЛЕ в Саскатуні. Адреса така:

FARMERS' UNITY LEAGUE,  
Room 3, Grainger Bldg.,  
Saskatoon, Sask.

Не припинювати роботи! Організувати Комітети Акції! Впливатися в члени Фермерс Юніті Ліг оф Канада!

Це одинокий вихід для бідних фермерів боротися організованими лавами за негайні ро тільки головний заряд дістане децю фінансів від членства, він зміцнить організацій-

Тов. Навізівський згадав такеж про Дніпрелістан і сказав яку велику релю відіграв він в індустрії Радянської України, яку велику користь принесло він українським селянам і робітникам.

Киринники сиділи тихо.

Присутні фермери з великим зацікавленням слухали промову товариша Навізівського, бо оце не так то дуже давно шведиляся між нами ріжні пам, що пінкці Дніпрелістан не будеться, це тільки так більшовики хналяться.

Не забув товариш згадати про ріжні контрреволюційні групи, які за гроші світових імперіалістів старались пошкодити великому соціалістичному будівництву в Радянському Союзі. Він згадав про Бфремова та про Рамзіна, як то вони за допомогою Франції, Великої Британії та Польщі старались пошкодити Радянському Союзу в його виконанні п'ятиріччя, як вони на суді призналися до своїх злочинів і де вони за свій саботаж опішнілись.

По скінченні промови т. Навізівському дано п'ять хвилин часу, щоб він трохп відпочав, бо

промова його тривала цілких п'ять годин. Опісля наступили питання, яких тоді настало багато і на які товариш вдовольноч відповідав.

Правда, киринники в часе було, а хоч і буди, то сиділи так тихо, що не можна було отворити піска. Аж після мітінгу на дворі зачали вони децю плестися. Це були місські "фермери" і тому на них не авертав ніхто ніякої уваги.

Від себе скажу фермерам, щоб вони читали робітничо-фермерську пресу, щоб горнулися до робітничо-фермерських організацій, щоб старалися освідомити себе, бо я певний, що в цілім світі прийде незадовго до рішучої боротьби працюючих мас з капіталістами. Не слухаймо ніяких панських полатітвів, які шпирять підлі брехні про Радянський Союз. Ми мусямо стреміти до того, щоб і тут повалили панаєтійні капітал і завести радянську систему владі.

Хай живе Радянський Союз і хай успішно докінчує свою п'ятирічку!

Хай живе солідарність між працюючими цілого світу!

Посіб. Дукенчук.  
Мирнам, Алга

## Марні надії на ліпше.

Бідні фермери в Канаді ніколи не падалися, що прийде до такої великої економічної кризи. Вони вірили в те, що з кожним роком буде приходити до кращого, що їхні доріжки будуть більшати і вони стануть скоро великими багачами. Хіба їм не говорили і не псали ріжні патріотичні соловейки, що треба тяжко працювати, щоб бути багатим і що кожний фермер, який хоче працювати, буде кожен багатим?

Однак капіталістична система зачала підшавати. Це бачили думаючі люди. Вони говорили, що капіталізм віджив вже своє, що він гине, що прийде до шийшої кризи, бо всла є пасадком капіталістичної господарки. Та бідні фермери не хотіли в це вірити, аж доки предсказування вчепли людей не здійснилися, настала економічна криза і пропала фермерська довголітня праця.

Ця криза заставила бідних фермерів до думання. Вони зачали скликати фермерські мітинги, однак не всі ці мітинги були успішні. Бо патріотичні агенти також не спали. Як вірні слуги капіталу, вони прихвляють на ці мітинги і роблять на них свою киринну роботу, — розбивають фермерську солідарність.

## Яких цін домагатися.

В деяких фермерських околицях ці мітинги відбуваються під проводом патріотичного елементу, який не розуміє значіння класової боротьби і який просить канадійський уряд, щоб він змилосердився над бідними фермерами та встановив тверду ціну на пшеницю 70 ц. буш.

Таке нерозумне домагання бідні фермери не повинні вшеувати, бо 70 ц. за бушель пшениці у Форт Вільям ніяк не врятує бідних фермерів від банкруцтва. Ми повинні домагатися, щоб наша пшениця продавалася по такій ціні, яка покриє б конти продукції і лишила нам децю на життя. Іншаке хай уряд доцятити нам, як доцятують банкірам і фабрикантам, по ціні їм децяті а не останню дитину. Хай оподаткує цих зацікавлених і доцятують нам за нашу пшеницю. Хіба ці банкіри мають мати доходи, а бідні фермери мають бути в нещасті?

## Не провідники, а звідники.

В інших фермерських околицях відбуваються фермерські мітинги, на які фермери запрошують організаторів ТУРФДІМ. На цих мітінгах українські патріоти пробувають керувати або бідні фермери скоро право діли їх до пам'яті, або німа вигляди на добрі. Так а ними треба робити! Не їм міститися в наші справи, ми потовари-

## Осли з дипломами.

Але "наші" посли з ЮФА по виборах цілком змінилися. Серед виборців були такі добрі, що можна було їх до рани прикладати, а по виборах — цілком нам змінилися. Все як такі транляється часом, що ці посли говорять на фермерських мітінгах, аде не до речі.

Особливо дуже тяжко приходиться їм пояснювати фермерам причини шийшої кризи, бо вони самі як слід не можуть їх розбирати. Окрім того їх все тягне за паньскою системою і вони ніяк не можуть сказати фермерам, що причиною шийшої кризи є визиск фермерської праці капіталістами і що не можна усунути кризи не усунувши капіталістів від влади.

І зачинають говорити панове посли, що має звинитися якийсь Мойсей та вивести фермерів з теперішньої кризи. Говорять також, що кризу владється усунути тоді, коли фермери повернуть до примітивного способу управління рілля, покинуть тяжку машинерію, а будуть сіяти руками, жати серпом та молотити ціпком. Хто слухає пояснень отих послів відносно шийшої кризи, то прямо дивується, що вони так плохо розбираються в економічних питаннях. Можна сміло сказати, що пересічний фермер, який читає "Фармерське Життя", має багато більше поняття про причини кризи, як оті посли. Виглядає, що вони не посли, а осли з дипломами!

## Вихід в боевій організації.

Фермери мусять знати, що організація ЮФА не є їх організація. В рядах цієї організації стоять наші і панські агенти. Вони вступили до неї тільки тому, щоб використати її для своїх цілей. Теперішній уряд в Альберті не є фермерським урядом. Їде це уряд, який боронить капіталістичні інтереси таксамо за добре, як це робив перед ним ліберальний уряд, або як би робив консервативний уряд, коли б був при владі в Альберті. Нам треба організуватися за боюво фермерською організацією, яка не показувала б нам гринчи на вербах, не погінвала б нас Мойсеем, але сказала нам, що тільки дорогою класової боротьби можна усунути нашіх від влади, можна по жалити кінець кризі та панькою!

Такою організацією є повноцінна фермерська організація Канадійська Фермерська Ліга Єдності. Станови її елементи, не авертаймо уваги на те, що вона не сподобалася деяким панам та паньким агентам. Коли вони штегують проти неї, то не аде, що вона є доброю для бідних фермерів.

Український Визис.  
Вареник, Алга.

## 3 ВЕЛИКИМ ЕНТУЗІАЗМОМ ВІТАЛИ ТОВ. І. НАВІЗІВСЬКОГО

Дня 22 грудня відділ ТУРФДІМ у Вегревлі святкував четверту річницю свого існування. До чисельної публіки на цій святі промовляв тов. І. Навізівський з Вінніпегу. Товариш дав вичерпуючий доклад про життя робітників та селян в Радянському Союзі та про велике соціалістичне будівництво, яке трудящі робітничо-селянської країни будують зараз з великим ентузіазмом.

## 3 ВЕЛИКИМ ЕНТУЗІАЗМОМ ВІТАЛИ ТОВ. І. НАВІЗІВСЬКОГО

На цьому святі були товариші з Мирнам, які приїхали, щоб забрати т. Навізівського до нашої околиці. Тов. Дукенчук т. Навізівського забрав на вечеру, а після вечері прибули вони разом до Українського Фермерського Дому, де на т. Навізівського чекала чисельна публіка. Одні чекали, щоб почути від него про положення в Радянському Союзі, а інші хотіли побачити одного з "пай-страйнішних" комуністів в Канаді.

Нарешті ніде немає куртима і голова заявив, що т. Навізівський прибув до нашої околиці і буде промовляти децю вечеру до присутних фермерів. Він сказав також, що це було його як слід проголосити цей мітінг, але помімо того фермери зайшли дуже чисельно. Тов. Навізівський розкаже нам децю про Радянський Союз, а не без того, щоб не згадав децю і про шийніше положення в Канаді.

## Почули правду про Радсоюз.

Присутня публіка не дала голови докінчити його промови. Поступають бурливі оплески, які були знаком, що публіка хоче як найкраще побачити т. Навізівського та почути його коротку промову і поклікан до слова т. Навізівського.

Так скоро, як т. Навізівський

## 3 ВЕЛИКИМ ЕНТУЗІАЗМОМ ВІТАЛИ ТОВ. І. НАВІЗІВСЬКОГО

появився на сцені публіка привітала його такими бурливіми оплесками, що здається аж сали від них тряслися. Замість комуніста "з одним оком та великими рогами", як це нам говорять українські патріоти, побачили ми перд собою звичайного чоловіка. Не ріжнівся він від нас нічим, хіба тим, що в наскрізь класово свідомою людиною, яка не тільки словами, але й ділами робить все можливе, щоб повалити шийншу капіталістичну систему визиску, а на її місце завести владу робітників і бідних фермерів.

Тов. Навізівський сказав, що вже два рази доводилося йому бути в Радянському Союзі. Перший раз був він там в 1928 р., а оце недавно повернувся він з своєї другої подорожі до Радянського Союзу.

За той час, який уплинув між його першою поїздкою до Радянського Союзу, а другою, який він відбув цієї осені, себто за два роки, в країні робітників і селян зайшла велика зміна. Завдяки трудящим масам пролетарської країни, Радянський Союз буде велике соціалістичне господарство. Постає велике число нових фабрик, заводів, шкіл, — селіцтво їде масово в колективи, взагалі там будеться нове життя, в якому робітники і селяни шовні користуватимуться своєю працею. І коли в капіталістичних країнах їсцую зараз велике безробіття, то в Радянському Союзі відчувашеться брак робітників.

Ця картина буде викликати напевно за чотири роки велику економічну зміну в шийній імперіалістичній системі світу. І коли шийнірка буде виконана, то Радянський Союз потрапить потриматися з імперіалістичними державами і вони не будуть мати ніякої думати про якусь оружану інтервенцію.

## ФРАНЦІЯ, ПШЕНИЦЯ І ВІЙНА

Франція, як доносить Бруно з Ліверпул 12 січня, зачало мує встановити в себе мінімальну ціну на пшеницю в сумі \$1.87 за бушель. Уряд має замір встановити бюро, яке має контролювати ввіз пшениці з чужих країн та провірювати припаси пшениці в своїй країні, у Франції.

Рахуючи, що ціна на канадійську пшеницю є зараз в Ліверпул в Британії около 70 ц. бушель, так щоб канадійська пшениця могла дістатися до Франції, вона мусяла би заплатити \$1.17 мита від бушля.

Обіцянка прем'єра Бенета в його промові 30 грудня в Келгарі, що Франція купить 7—10 мільйонів бушлів пшениці, сходить тепер нінащо, отже, хіба б уряд Франції відказався колектувати мито, або закупив впрест для себе.

Ця остання можливість є дуже правдоподібна. Вказує на це власне встановлення урядового пшеничного бюро. Коли уряди встановляють бюро контролю над пшеницею, стережись! Це означає війну! Минула війна навчила капіталістичні країни, що пшениця виграє війну. На випадок війни це є бути залежним від приватного постачання пшениці.

І сам факт встановлення мінімальної ціни на бушель в висоті \$1.87 каже догадуватися, що буржуазія Франції пригтовляється до війни. Встановлення так високої ціни як \$1.87 на бушель в часі, коли світові ціни пшениці на найбільшій світовій ринковій пшениці, в Ліверпул, обертаються між 60 а 70 ц. за бушель, значить заохочення рільників Франції (головно багатих) до сіяння багато пшениці.

Розраховування на багато пшениці означає, що уряд передбачає велику потребу пше-

ниці. Такою великою потребою може бути тільки війна.

З розправи і засуду російських саботажників в Радянським Союзі знаємо, що засуджені інжиніри призналися, що вони діляли в порозумінні і на припорушення французького генерального штабу та що французькі політики Поанкар (бувший президент і пре-мієр) і Бріан (міністер закордонних справ) лагодять план на Радянський Союз.

Інтереси канадійської буржуазії — наприклад продаж пшениці, вугля, дерева на папір і т. д. — вимагають теж, щоб ввати участь в нападі. Буржуазія розраховує, що коли б вдалося при помочи війни спричинити докінчення п'ятирічного плану розбудови Радянського Союзу, так вона могла б позбутися радянської конкуренції на пшеничних і інших ринках. Аде це були б гарні часи для канадійської буржуазії, як вона забирала б від фермерів пшеницю за пізодармо й продавала на світових ринках з великими зисками.

Бідні і задовжені фермери Канади, яких панський визиск навчив вже, що вони властиво нічого свого не посідають, тільки є безплатними панькими робітниками, не підуть на війну проти Радянського Союзу, що добровільно, а коли їх буржуазна влада забере силою, вони знатимуть, проти кого обернути зброю, щоб і в себе дома завести такий лад і порядки, в якім кошти продукції пшениці не висносять б від 81 ц. до 1 долара тоді, коли вона за цей бушель пшениці є тільки половиною цього або ще менше.

Бідні і задовжені фермери бачать в радянських селянах і робітниках не ворогів, а братів.

Федеральний департамент національної оборони має около сотні тих літаків. Вони коштують велику суму грошей. Департамент вимовляється тим, що вони йому потрібні до догляду лісів, риболовлі, водних шляхів і т. д. Однак чомусь цей самий департамент за згодою цілого уряду, дає кожному летничому приватному клубові в Канаді цілком безплатно одного літака, як цей клуб встарає собі одного свого! Чому то на це є гроші?

Тепер, коли природні багатства в преріях віддано провінціям, так хай провінції самі собі доглядають лісів відвою і т. д. Ба, але панам треба мати збройну воздушну силу на випадок війни! Тому те задержується департаментом національної оборони догляд лісів. Треба мати якусь вимівку, на що тримається стільки непотрібних літаків. А там стане вже ясно, на які ціни урядові треба тх 80 із 100 мільйонів доларів, що позичив в осені в банкірів.

А ці літаки, про які говоримо, призначені для війни, до якої цілий буржуазний світ приготується. Значить Канада зацікавлена в війні. Значить, державні догви готові знов звести і проценти від них збільшити. Чи працююче населення дозволить панам на це і цим разом?

Вкінці зважте ще, що за десять років зазначених в повищій таблиці працююче населення Канади зацятало банкірам в Канаді, Злучених Державам і Британії 1 бильйон 317 мильйонів 516 тисяч 102 доларів самого проценту від державного довгу!

Якщо воно не буде освідомлятися і організуватися, пані зтягнуть нові тгари на його спину без його позволення, як зтягнули на минулу війну.

## ДЕЯКІ ЦІКАВІ ЦИФРИ

1920	2,669,967,110	137,881,774
1923	2,653,869,212	136,007,667
1924	2,614,147,586	133,198,952
1925	2,617,706,451	130,686,851
1916	2,603,615,729	130,086,627
1927	2,565,651,263	128,674,340
1928	2,514,066,568	125,200,730
1929	2,471,194,355	122,999,970

Разом проценту від довгу . . .	\$1,317,516,102
Важно, що за 10 років ми зацятали проценту більше, як половиною істину! Значить банкірам ніде нема кризи!	
За минулий рік не знаємо,	



# ГОЛОСИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

## ЗЕМНІ БОГИ-КАПІТАЛІСТИ НЕ ДАЮТЬ БІДНИМ ФАРМЕРАМ ДИХАТИ

Ренфорл, Алта.

Я дуже люблю читати дописи в «Фармерському Житті», бо вони говорять нам про всі ті аспекти, які бідні фермери зараз переживають наслідком капіталістичної кризи. Однак мушу сказати, що наші фермери, які цю кризу чи не найбільш відчувають, майже нічого не пишуть про це до своєї газети. Я хотів вірити, що як би так товаришки фермерки взяли на увагу дописи в «Фармерському Житті», то їх дописи були б такі самі за цікаві, як дописи товаришів фермерів, а може часом і цікавіші. Тому товаришки фермерки повинні над цю справу застосувати і час від часу дописувати до своєї газети.

Знаючи, що коло «Фармерського Життя» прикро в фінансами, я бажала допомогти йому пресовим фондом, але серед таких обставин, які ми зараз переживаємо, трудно спромогтися на велику помір. Все ж таки я вислаю від себе 25ц, на пресовий фонд нашої газети, бо вірю, що кожний цент стане для неї у великій пригоді. Так само клічу кожного свідомого фермера і фермерку не забувати про допомогу своєї газети, бо вона потрібна зараз її далеко більше, як будьколи передтим.

Замало читають свою пресу.

До цього часу фермерам жилося як-то. Хоч ми вічно терпіли нестатки, вічно нас виснажували пані капіталісти, але зараз цей визиск дійшов до такого степеня, про який ми ніколи не сміли. Нам писала наша преса, що йде чимраз до гіршого, але не всі бідні фермери читають її, а ті, що читають, також не всі вірять, що приїде до такої кризи. Тому бідні фермери не організувалися і ця криза застала їх несприготованими.

Зараз вони зачинають думати про організацію, хоч є ще багато таких, які не вірять в організацію, які вічно будуть терпіти, однак до організації не вступили, бо не розуміють її значіння. Вони вірять, панам і панським агентам, які говорять, що організація панського фермера не дасть, що фермери мусять ще тяжче працювати, щоб вижити з теперішнього тяжкого положення. Інші знов кажуть, що треба ще більше молитися, тоді бог допоможе доробитися маєтку.

Я не виступаю проти бога, але хочу сказати, що як би так панам капіталістам сказати молитися, бо тільки молитвою доробляється вони маєтків, то вони

це всімалял-б. Як би пані капіталісти не виснажували бідних фермерів і робітників, то маєтків ніколи не дороблялися-б, хоч би молялися цілними днями та ночами.

### Треба позбутися земних богів.

Бог маєтку не дав нікому і від нікого його не відбирає. Бог не встановлює ціни на фермерську пшеницю та худобу, бог не грейдує фермерські продукти. Все це роблять пані капіталісти. Вони дають фермерів по два центи живої ваги за худобу, але підійти до них купити м'яса, тоді побачите, що вони вам заціплять.

Великі пані капіталісти не докупують богів за маєтків. Вони знають, що він це дасть їм тільки маєтків. Вони виснажують робітників у фабриках, платять їм таку мізерну платню, яка не вистарчає на життя, але фабричні товари випродукувані робітником, продають по високому цінам, прямо рабують своїх консументів. За це їх не карає ні божиї ні панський закон. Вони рабують легально.

Ці самі капіталісти забирають фермерську працю за пшеницю, але коли приїдуться робітничої купити фермерські продукти, то мусять заплатити за них дуже дешево. Визиск на всі боки, капіталісти збивають великі маєтків, а працююча класа примиряє з голоду, не має чим накрити своє тіло.

### Покиньмо сварки за релігію.

Бідні фермери працюють тяжко від ночі до ночі. Вони широк моляться, але маєтків не доробляються. Бо земні боги забравли їх доволітну працю і кинули їх в обійми лечуваннх ангелів.

Проти цих земних богів, які не вірять в небесного бога, треба нам боротися. Треба раз сказати їм голосом, що ми люди і те люди, які тяжко працюють, а нічого не мають. Ми домагаємося права на життя, нам воно належить, але пані добровільно не згодяться на краще життя для нас, бо це значило-б зречення частини своїх зисків. Тому нам треба організуватися і боротися спільними силами проти панського визиску. Не треба нам сваритися за бога та релігії. Оставмо це на боці. Наше місце в дійсній фермерській організації, бо тільки вона визволить нас з панського ярма і зробить з нас невеличкі капіталістичної системи, але вільних людей, які будуть працювати і повні користати плодів своєї праці.

Анна Райдук.

## ВИПРОВАДИЛИ ПАНА БЕЗ БУДЬТЕ ЗДОРОВІ

Мусідора, Алта.

В нашій околиці живе багато фермерів, які зараз переживають великі злидини, але помімо того називають один одного панам. Так їх панчили великі народні «провідники», які не терплять від панщини кризи і які хочуть змовити в фермерів, що їм це не в біду діється і що вони не мають втрачати парікати на всі часті, бо в Канаді кожному живе як добре.

Дня 24 грудня в Українській Фармерській Домі давали концерт дітям з одної тугей школи. Сиди була найбільш панськима. Це бракувало тільки панів. Концерт тривав понад чотири години і можна сказати, що фермери були з нього вдоволені.

Однак панам не сподобалася одна декламація п. н. «Нохороно без пана». Вони сідухали її з великим обуренням і аж по концерті десь з них вислали з цього приводу свої висказки не вдоволені.

Коли концерт скінчився, тов. Колієнік коротенько пояснив його значіння і вивав українськых учителів, щоб вони спільно з фермерами працювали для спільного добра. Він говорив, що учителі є елементами працюючої класи і повинні ті помагати в боротьбі за краще життя.

### Фермери знають, хто їх нищить.

Така промова т. Колієніка не сподобалася одному панові і він просив присутніх фермерів, щоб уділили йому слова.

Детанни слово цей учитель нахилився відразу на більшовишків і сказав, що більшовишки нищать нас в Канаді. Однж фермери негайно закричали, що пані учитель говорить шеску брехню. Фермери в Канаді нищать не більшовишки, але капіталістам, користа наживити, яка рабує фермерську працю. Більшовишки це ніхто нас, а хочемо ми жити панськима паразитів і латим нам краще життя. Демкі фар

мери давали папа-учителя панською латкою. Вони були такі ірраціоналі на його брехню, що учитель мусів замовкнути, щоб не випити більше.

На 28 грудня відбувся в нас мітінг, на якому наші делегати на фермерську конференцію в Едмонтоні мав здавати звіт. І на цій мітінгу не обійшлося без панських прислужників, які за велику ціну стараються відтягнути фермерів від боевої фермерської організації.

По справозданню делегата т. Колієнік забрав слово і сказав дещо такого, що панським агентам не сподобалося.

Знову встав один учитель і зачав доказувати фермерам, що вони самі винні цій кризі і не повинні приписувати її тим, що за неї ніяк не можуть відповідати. Це значить, що пані капіталісти, які спричинили кризу своєю нерозумною господарською, які рабують фермерську працю, це фермерські приятели, яких не треба вигувати за визиски і за теперішню економічну кризу.

Цей учитель зачав говорити, що Канадійська Фермерська

## ПРИЄМНО І КОРИСНО ПРОВЕЛИ СВІЙ ЧАС

Сонсет Гавз, Алта.

На 25 грудня відділ ТУРФДім в нашій місцевості влаштував товариську забаву з перекускою. Ця забава відбулася так, як на чесних організованих фермерів пристало. За таку примірну забаву належить честь відділові ТУРФДім і тому комітетові, який неозаявся. Всім присутнім гостям належить подяка за те, що приїшли на цю забаву на поклик нашої організації і забавлялись чесно та примірно.

Про саму забаву не буду багато писати, бо сама забавна не є чимсь дуже корисним для організованого фермерства. Однак треба сказати, що підчас таких забав виступають промовці, які стараються пояснити присутнім значіння організації, і це власне приносить велику користь. Бо з кожної промови все таки щось оставиться в пам'яті присутніх, що може їм дійти на користь.

На цій забаві перша промовляла т.ка М. Шевчук. Вона була головою забави. В своїй промові пояснила вона присутнім значіння і завдання нашої організації ТУРФДім і чому до неї повинні належати всі українські робітники та фермери в Канаді. Опісля вступала всіх присутніх, щоб сідали до стола до спільної перекуски. Тов. А. Боросевич пояснив це саме в англійській мові.

### Місяць книжки і кампанія за членством.

По перекусці т.ка голова похвалила до слова т. Н. Алексєвичка. Товариш говорив про ті гасла, які наша організація кинула в місяці грудні, про значіння книжки, які книжки повинні читати кожний фермер і робітник. Він вивав присутніх, щоб користали в місяці грудні з великої збірки на книжках, яку дала наша книгарня у Вінніпегу.

Товариш згадав, що в місяці грудні наша організація перешодить ударну кампанію за членством до ТУРФДім і кождо хто з присутніх не є членом нашого відділу, то повинні обовизково подбати, щоб в цьому місяці висвітяться в члені. Тут він пояснив, яких членів наша організація хоче та обовизки, які вона на них наложує.

Говорили про наші відділи товариш промовець згадав, що і в нас відбувають час від часу різкі непорозуміння, але ми повинні старатися цьому зарадити. Бо коли є які непорозуміння, то тільки тому, що ми ще не вповні свідомі, ми тільки стараємося себе освідити, а свідомість ведемо тільки тоді, як будемо читати робітничо-фермерську пресу, головню «Фармерське Життя» та ті книжки, які написали люди, що піде своє життя боротися за ін-

тереси працюючої класи і деякі з них навіть життя своє віддали в боротьбі з ворогами працюючої класи.

Промову т. Алексєвичка присутня публіка прийняла оплесками. Бо товариш дійсно старався промовити до серця кожного присутнього і старався переконати всіх, що тільки в організації лежить сила працюючої класи.

### Заворушення в капіталістичних державах.

По цій забрав слово тов. В. Шевчук. Він говорив на теми дня. Згадав про визиск фермерської праці, про-оті злидини, які бідні фермери зараз переживають, і пояснив причини панщини економічної кризи.

Присутній.

### Опісля товариш присвятив багато часу странному безробіттю в Канаді.

Він пояснив, що канадійська буржуазія робить з безробітними робітниками, як вони розбиває їх демонстрації, арештує, саджає до в'язниць провідників робітничого руху, як вона депортує тих робітників, які цілними роками працювали для канадійських капіталістів, нічого не доробились хіба різких хоріб, а зараз, коли вони не з своєї вини опинились без даху над головою і без куска хліба і домагаються праці або утримання, канадійська буржуазія депортує їх.

Канадійська буржуазія робить рейди на приміщення боєвих робітничих організацій, в першій мірі на приміщення Комуністичної Партії Канади. Вона знає, що тільки ця партія провадить боротьбу проти капіталістичного визиску і що тільки поваленням капіталізму працююча класа в Канаді дібється до такого життя, яке їй належить.

### Не забув товариш згадати про всілякі страйки та повстання, що мають зараз місце по всіх капіталістичних державах у світі.

Він згадав про повстання в Китаї, Індії, про великі страйки в Англії, про польський терор на Західній Україні. Все це показує, що працююча класа цілого світу повстає проти капіталістичного ярма і немає найменшого сумніву, що вона зломить його і завведе в світі новий лад, радянську владу.

### За оборону Рад. Союзу.

Вкінці товариш згадав про великі соціалістичне будівництво в Радянському Союзі, про пшеничку, якою так настрашували світові капіталісти і стараються за велику ціну не випустити її з діїсності, бо вони боялися, щоб не перекрасило, що вони себе зачлибє каніталістичної системи. Тому то ми чуюмо зараз про різні атаки світових імперіалістів панати на Радянський Союз, тому то ми читали про різких саботажників в батьків-

цінні пролетаріату і бідного селянства. Ці змовники-контрреволюціонери за гроші світових імперіалістів стараються паралізувати пшеничку, але чуйне вухо робітників та селян в Радянському Союзі, головно тих, на яких наложено обовизок берегти здобутки Жовтневої революції, викривляють завчасу всяку змову і справляються з змовниками так, як цего вимагають інтереси радянських робітників та селян.

Тов. промовець сказав, що наші очі повинні бути звернені на Радянський Союз. Ми повинні вчитися від радянських робітників та селян, як будувати пролетарську державу. Коли ж

світові імперіалісти нападуть на Радянський Союз, то бідний фермер Канади не повинні дати ні одного жовніра на війну проти робітничо-селянської країни. А коли наших снів поженуть силою на війну, то ми повинні вжити їх вже від цего часу, щоб обернули свою зброю проти них, як війну великали. Коли імперіалісти дадуть нам зброю в руки, щоб лею збивати наших товаришів в Радянському Союзі, то ми повинні піти слідом робітників і селян Радянського Союзу, повалити класу паразитів і встановити в Канаді революційний робітничо-фермерський уряд.

Присутній.

## НЕ ТРЕБА ТОЛЕРУВАТИ БУТЛЕГЕРІВ

Стінен, Саск.

На 24 грудня вечером мав я нагоду бути на концерті в одній з тугейших шкіл. Багато фермерів посходилося до школи, щоб побачити, як їх діти будуть на цій концерті пописуватися.

Про самий концерт говорити не буду. Це був собі значиний різдвяний концерт, який влаштовується того дня в багатьох публічних школах на фармах. Якщо говорити про його користь, то можна сказати коротко, що користі з нього немає.

Я тільки хочу зазначити, що старші хлопці, які зішлилися на цей концерт, не цікавилися ним. Вони взагалі нічого не цікавляться. Про організацію не говорили, бо хоч би ти як їх переконував, то не переконаєш, що вона для них корисна. Вони при кожній нагоді шукають дещо випити і підчас цего концерту один за другим висувалися на двір, бо там були бутлегери, які приїхали на концерт тільки тому, щоб зробити на емерджіям самогоні бізнес.

### Винищуйте бутлегерів.

Коли родичі бажали, щоб їх діти не затроювали свої мозки

самогоном підчас різних концертів та представлень, то повинні добре слідити за ними бутлегерами і не жалувати їх, повести проти них бойкотування. Цего вимагає від них добро їх власних дітей і вони мають повне право виконати в своїй околиці бутлегерів, які чигають на їх дітей, як каня на доцю. Коли який бутлегер заштовхується того дня в багатьох публічних школах на фармах, платити кару за самогон, або посядиди кілька місяців в холодній до в'язниці буде примушеної повиннати своє ремесло, а це вийде на користь фермерським хлопцям.

Нам також треба позбутися цих «героїв», які розбивають голів дуже часто невинним людям підчас всяких підприємств. Ці зухи приходять на підприємства тільки тому, щоб напистися і опісля показувати свою дурню відвагу. Через них чесні хлопці не можуть забавитися як слід. Вони бояться повернутися у вулицю цим авантюрикам на їх поведіння, бо це зараз виглядає біжку. Тому нам всім треба звернути увагу на такий стан річей і вжитися до викорінення бутлегерів та авантюристів.

Товаріш.

## ТОВАРИСЬКА ПОРАДА ТОВАРИШАМ УЧИТЕЛЯМ

Мондейр, Алта.

Багато писалося вже на сторінках «Фарм. Життя» про українськых учителів. На це я хочу дещо сказати.

Деяким учителям, які є продуктом капіталістичної школи і патріотичних бурс, ніяк не може поміститися в голові, що вони є також робітниками. Їм здається, що вони є «панамі», а раз чоловік пан, раз всі його називають паном, навіть деякі товариші роблять цей прогріх, що до учителя відзиваються «пане учителю» — так хочеться і панувати. А зглядом не хочеться ліяк стати дійсним народним робітником.

Деякі учителі аж тоді навчаться інакше думати, як надійде соціальна революція, яка вже надтягає на цілий світ, а якої вони в своїй вузкозорості не бачать. Та я можу запевнити їх, що вона станеся, це за їхнього і могого життя, може вже навіть за дуже короткої час. Настрої серед працюючих мас, а то і серед дрібної буржуазії, «дуже погані» — революційні! Таким духом повинно.

Кожному зачинає бути але не добре, не вдоволені, всі мають якісь бої і жалі; крім чогось недостає. А поки що такі учителі не підуть отверто на сторону працюючого народа, бо вони не можуть ніяк себе переконати і перебороти, що вони не пані.

### До праці на культурному полі.

Однак, ніяк моє думки і вони можуть зробити багато доброго, як би тільки хотіли. Хай оставлять політику на боці, коли так мало на ній розб'яються. Хай попрацюють хоч на культурному полі. Он як вони зараз є на фармах і то в більшості місцевостей. Прийде до салі Народного Дому і чуєш крик, сміє, шум, а алкоголь аж заощить від багатых. Сидять або стоять в салі в капелюхах, курять, жвакають «чювін-

гам», тують ногами, встають, виходять, входять, швидкоються і перешкаджають одні другим. Це в середині. А що робиться на дворі? Чисте хуліганство, п'янтася, торгують самогоном, драчки, огидні грубі і неприличні слова, крики, співі, йокання, гівкання та вереск і метушня. А скільки шкоди одруми? Там, чуюш, порізали брови в автомобілі, там гарнес на конях, там дівчини оджеку обмастили, там фермерові збитка зробили, і т. д. Врешті, там поблизил до крові. Потім суди, адвокати, кошти, клопоті, неспані ночі, тяганина, сміх людський вестид і ганьба! Оч такє водиться в більшості фермерських місцевостей!

Учитель міг тут багато зробити, коли би не гурдувався та не дувся в пані, але «попанськє» і наблизив до мас молодіжні та потоваришував з нею, хоч часом і прикро-б йому прийшло, однак своїм власним прикладом, своїм особистим поведінням, дав би добрий ваір, як поводитися. Коли-ж би це до того скликав кілька разів молодіж на лекції і вложив на них, як чесний хлопець, дівчина повинні поводитися по культурному в товаристві других людей, а не паний, що з часом це дало би добрі наслідки. Це треба аражуватися першими неповодженнями і невдачами. Треба витривати і завязати бити в одно: так і так треба поводитися, захищатися, робити, поступати, сидіти, і т. д.

Учитель — це громадський робітник.

Учитель повинен вчити людей, головню молодіж, толерантності і мироушмія. Все цього не знаємо. Учитель теж не знає це багато, багато. Він повинен вчити людей вислухати опінью великого і вміти розбирати її та давати свої осяд; не піддакувати на противників, бо в цій своїй роботі він єрніється не-

раз з ворожачкою родичів, але це не повинно його знеохочувати. Їх треба поволі переконувати і показувати, що ми мусимо також вчитися культурності, як другі народи. Це не значить дуптис в пані. Культурна людина може бути простим шуфлярем, а може бути і учителем або чимсь більше. Заняття не робить різниці, бо всяка праця є чесна і потрібна та залежна від другої.

Коли це родичам пояснити, вони не будуть противитися організації молодіж. Тоді велика часть пшеничного хуліганства зникне і з цих самх абіотичників будуть поволі вироблятися чесні, уважні і розсудливі люди.

Учитель повинен розуміти, що він є також робітник, хоч він не працює буфлею, тільки умом, все-ж таки він умовий або інтелектуальний робітник! І нічого більше, тільки робітник. Громадський ще до того, бо громада платить за його працю і службу в громад. Так він повинен помагати фермерам організуватися. В своїм власних інтересах, як учитель, повинен. Он в багатьох шкілських директоратах вже повтінали вчителі платню. А чому? Бо фермери збідніли і не можуть платити. Значить, криза відб'ється вже на деяких учителях. Чи-ж не ліпше було би для учителів, щоб фермери стояли матеріально ліпше? Тоді вони платили би і своїм робітникам учителям більше. Значить, варто організувати фермерів в такі організації, які домагаються справедливості для всіх працюючих! Чи не так?

### Працюйте в школі і поза нею.

Підібного вчителя мала наша школа і фермери тут вдоволені, а вплив його на молодіж є значний. Навіть наш оди троєт шкільний, який є симпатиком підсудчини, був проти него і робив труднощі, все-ж чаша молодіж шні не ця, що колись була. В нас зачинають більше думати про мистецтво і організацію. І тіхто учителя за це не платив, але він має тугатисафакцію, що такі доконає дещо доброго. Вже сідуючий вчитель застане «культурнішу» околицю тай може буде йому приємніше перебувати в нас. А якщо буде цікавий і прихильний трудовій класі, до якого і кожний учитель зачине вчитися, так може зачне вже і ліпше, як досі організацію.

І навпаки, де є недбалі учителі, які тільки свої години знає, а більш нічого поза них не робить, по нім лишиться поганій вплив. Це більше хуліганство і дич та відсталість.

Тому я оцюю дорогою пшщу і апелую до всіх укр. учителів і учителі: не дуйтеся в пані, бо ви шйак шні не є! Ви є що найбільше умові робітників, але всеж таки РОБІТНИКИ! Поза школою робить культурну роботу, як через брак знання або проти своєї совісті не може робити політично освідлюючої праці. На який випадок не порогуйте проти радикальних фермерських чи робітничих організацій, бо це є у вашім власнім інтересах, як я це доказав повніше, щоб працюючий люд мав справедливість економічну і політичну, щоб був шйак шні на світі, в якому людина людини не була-б воюком! В такім ладі панові і учителям буде краще! Тоді і науку будуть ліпше поважають! Читайте всіляк часопіс без прастрати і не впадайте, бо тільки, тоді ви будете правду, яку ви повинні вжити і викорінювати в дитворі.

Петро Колієнікський.

## ДИСНА АМЕРИКАНСЬКА «ДЕМОКРАТІЯ»

Американський уряд Гувера, який є урядом Вол Стрігу, звернув індустриальним та фінансовим корпораціям частини податків в сумі 164 мільйонів 808 тисяч 44 доларів. В тім самім часі 9 мільйонів безробітних примирає з голоду.

Петро Колієнікський.

